

گزارش پیشرفت ساخت دبیرستان دخترانه توتان (شماره یک)

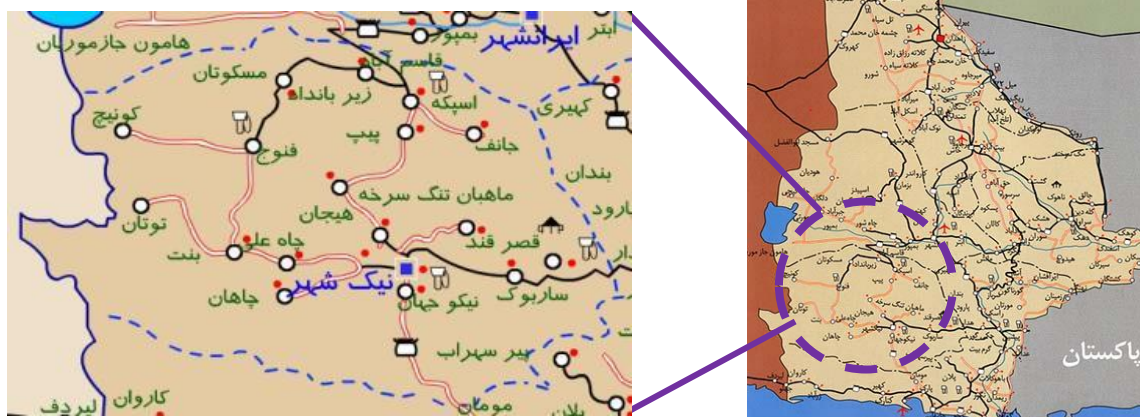
به دنبال حضور تسهیلگران موسسه توسعه پایدار اردیبهشت^۱ در بلوچستان پس از وقوع سیل اواخر سال ۹۸ در جنوب استان، زمینه‌های شکل‌گیری ارتباط با فعالان اجتماعی محدوده جنوب غربی سیستان و بلوچستان، بویژه در بخش بنت شهرستان نیکشهر و شهرستان فنوج، فراهم شد. در سفرهای تیم تسهیلگری موسسه به توتان، برخی از معتمدین و جوانان دهستان به وضعیت نامناسب آموزش کودکان و نبود دبیرستان متوسطه دوم در کل دهستان توتان اشاره کرده‌بودند. از شهریور ۱۳۹۹ موسسه، توجه بیشتری را به بررسی وضعیت مدارس، آموزش و امکان‌سنجی ساخت دبیرستانی دخترانه در این منطقه معطوف کرد.

در اسفند ۱۳۹۹ طی سفر به توتان و بازدید از مدارس ۵ روستای خاکران، پغمزی، سررود، پیربونی و نوک آباد، گفتگوهایی با دانش‌آموزان انجام شد. همچنین جلساتی با معتمدین، اهالی و مسئولان آموزش و پرورش با هدف ساخت دبیرستان ۴ کلاسه برای دختران متوسطه دوم در روستای پیربونی که مرکز دهستان است، برگزار گردید که شرح آن در گزارش‌های شماره شش و هفت مربوط به کمک‌رسانی سیل در توتان آمده‌است.

از جمله نتایج این سفر و جلسه با ذینفعان، اخذ موافقت اداره آموزش و پرورش بنت جهت اختصاص موقت یک شیفت در دبیرستان دوره اول موجود در دهستان به دانش‌آموزان متوسطه دوم و مجوز ساخت دبیرستان ۴ کلاسه دوره دوم دختران در روستای پیربونی (مرکز دهستان) توسط موسسه توسعه پایدار اردیبهشت بود. گزارش پیش رو ضمن معرفی توتان برای مخاطبان گرامی که از اینجای کار به گروه پیوسته‌اند، به شرح اتفاقات پس از اخذ این تصمیم‌ها می‌پردازد.

موقعیت جغرافیایی دهستان توتان

دهستان توتان در منتهی‌الیه جنوب‌غربی استان سیستان و بلوچستان و در همسایگی شهرستان‌های بشاگرد و جاسک در استان هرمزگان و شهرستان قلعه‌گنج در استان کرمان واقع شده‌است. برای سفر به این دهستان لازم است ابتدا ۴۹۵ کیلومتر از زاهدان به سمت جنوب استان پیش بروید و از شهرستان‌های خاش و ایرانشهر عبور کنید تا به شهرستان نیکشهر برسید سپس حدود ۸۰ کیلومتر به غرب برانید تا به شهر بنت برسید و بعد از آن حدود ۶۰ کیلومتر دیگر به غرب پیش بروید تا به روستای پیربونی (مرکز دهستان توتان) برسید. البته پیربونی نزدیک‌ترین روستای توتان است و روستاهای دوردست‌تر تا ۳۰ کیلومتر از پیربونی به سمت غرب دورتر می‌شوند. بعضی از این روستاها هنوز تا ۱۷ کیلومتر حتی جاده خاکی ماشین رو، آب لوله‌کشی، اینترنت، آنتن تلفن و برق و مدرسه ندارند. بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ این دهستان ۲۹۷۲ نفر جمعیت داشته و به گفته معتمدین دهستان، این جمعیت به حدود ۳۵۰۰ نفر افزایش یافته‌است.

تصویر شماره یک: موقعیت جغرافیایی توتان در استان سیستان و بلوچستان

صحبت با افراد متخصص و با تجربه در امر مدرسه‌سازی

موسسه توسعه پایدار اردیبهشت، تجربه قبلی در ساخت و ساز و بخصوص مدرسه‌سازی نداشته‌است، بنابراین گفتگوهای زیادی را با افراد مختلف شروع کردیم. گروه‌ها و افراد مخاطب ما شامل کسانی بودند که از قبل علاقه‌مندی خود به شرکت در پروژه‌ها و تامین مالی آن را اعلام کرده‌بودند یا افرادی که پیش از این در ساخت مدرسه یا مدارس مشارکت کرده‌بودند و می‌توانستند تجربه‌های خود را درباره مراحل و مشکلات ساخت، مباحث تسهیلگری و مشارکت جامعه محلی در اختیار ما بگذارند. برخی افراد می‌توانستند در طراحی نقشه و مهندسی ساختمان کمک کنند، برخی در خصوص پیمانکاری و برآوردهای مالی و بعضی افراد هم برای آگاهی از قوانین، استانداردهای آموزش و پرورش و نوسازی و ارتباط با نهادهای دولتی با ما همراه شدند. از پیگیری و اعلام همکاری معتمدین، روحانیون، معلمان، جوانان و مردم توتان هر چه بگویم کم است. همکاری که از کمک به اجرای ساخت ساختمان (چاله‌کنی، فونداسیون و آجرچینی) برای کاهش هزینه‌ها گرفته تا مذاکرات لازم در زمان مقرر با گروه‌های مختلف مردم، می‌توانست متغیر باشد. در این مسیر معلوم شد، گفتگو و انتقال تجربه می‌تواند راه‌های طولانی را کوتاه کند و هزینه‌های فراوان را کاهش دهد. یکی از دوستان بسیار همراه، نقشه مناسب با اقلیم و فضای دهستان توتان را طراحی نمودند، طبق برآورد اولیه، این نقشه با هزینه ۹۰۰ میلیون تومانی قابل اجرا بود. دوستان حامی مالی بخشی از هزینه ساخت (۲۰۰ میلیون تومان) را از پیش، تقبل کردند و قرار شد برای تامین باقی‌مانده مبلغ موردنیاز، کمپینی راه‌اندازی شود.

راه‌اندازی کمپین «زنگ اول: مدرسه»

همزمان با راه‌اندازی کمپین، پیگیری‌ها جهت امضای تفاهم‌نامه با اداره کل نوسازی مدارس نیز آغاز شد. تیمی از اعضای موسسه و افراد علاقه‌مند به همراهی با دختران توتان به‌عنوان هسته اصلی پیشران کمپین، تشکیل شد. در جلسات اولیه، فرآیند پیشبرد امور کمپین، مرور و وظایف، حسب تخصص و مهارت‌های داوطلبان، تقسیم شد. در گام نخست، اسامی مختلف، پیشنهاد شد که «زنگ اول: مدرسه» ظاهراً به دل همه نشست و شد نام کمپین.

در ادامه، قرار شد تعداد زیادی پوستر، ویدئو کلیپ، عکس نوشت، اینفوگرافی، مقاله، یادداشت و خلاصه محصولات نوشتاری و تصویری برای انتشار در شبکه‌های اجتماعی و روزنامه‌ها آماده شود. اولین چراغ را دوستانی از خارج استان روشن کردند با اجرای پوستری که ضمن معرفی توتان، زنگ آغاز راه را به صدا درآورده بود. بعد از آن چهار پوستر، یک اینفوگرافی، یک ویدئو کلیپ، یک عکس نوشت، چهار مطلب کوتاه و بلند تهیه و به تدریج منتشر شد. البته برخی مطالب نیز در شلوغی روزهای آخر خرداد بیات شد و از انتشار جا ماند. پس از انتشار مطالب در صفحه اینستاگرام و تلگرام موسسه، هم‌رسانی زیادی انجام شد و افراد و گروه‌های زیادی همراهی کردند. دوستان فراوانی از راه دور و نزدیک با این کمپین همراه شدند و صدای دختران توتان را به زبان‌هایی که می‌توانستند ترجمه کردند.

تصویر شماره دو: نمونه پوسترهای کمپین

امضای تفاهم‌نامه با اداره کل نوسازی مدارس

پیش‌نویس تفاهم‌نامه را از نوسازی گرفتیم و با راهنمایی دوستان همراه، تکمیل کردیم و تحویل کارشناسان نوسازی دادیم، دقیقا همان روز امضای تفاهم‌نامه متوجه شدیم نقشه اولیه ما با ۲۵۰ متر زیربنا حدود یک میلیارد و سیصد میلیون تومان هزینه دربرخواهد داشت و ریتم پیشرفت مالی کمپین نشان می‌داد، جمع‌آوری یک میلیارد و سیصد میلیون تومان در زمان مقرر امکان‌پذیر نیست. علاوه بر آن با گذشت بیش از دو ماه از شروع کار گروه، هنوز پیمانکاری که بتواند نقشه مورد نظر را در توتان اجرا کند پیدا نشده بود.

مشورتی با دوستان مشاور همراه و هیئت‌مدیره موسسه داشتیم و بعد از آن صحبتی با دوست مهندس معماران و بعد از تشریح شرایط جدید، صلاح بر آن شد که از نقشه ۱۷۶ متری تیپ نوسازی استفاده شود. این نقشه با ۷۰۰ میلیون تومان بدون احتساب تورم قابل ساخت بود. علاوه بر آن پیچیدگی خاصی نداشت و پیمانکار محلی که در ضمن یکی از افراد دغدغه‌مند در توتان هم بود می‌توانست آن را اجرا کند. امید داشتیم به این ترتیب مدرسه زودتر ساخته شود و از ترک تحصیل بیشتر دختران، جلوگیری شود. در تفاهم‌نامه‌ای که امضا شد، نقشه ۱۷۶ متری مورد تایید قرار گرفت و همچنین قرار شد اگر تا شهریور ۱۴۰۰ کار ساخت ساختمان به مرحله ایجاد سقف رسید، باقی مراحل ساخت شامل دیوارکشی، محوطه سازی، دفتر مدرسه، سرویس بهداشتی و امتیاز آب و برق و تجهیز دبیرستان در سال جاری را اداره کل نوسازی تقبل کند.

صحبت با دختران توتان

از نیمه اردیبهشت ۱۴۰۰ تصمیم گرفتیم برای تهیه محتوای تصویری و نوشتاری مناسب، به توتان سفر کنیم و صحبتی هم با دختران سال نهمی، دبیرستانی‌های ساکن در خوابگاه بنت و دانش‌آموزانی که در سال‌های اخیر به علت نبود دبیرستان در توتان ترک تحصیل کرده‌اند، داشته باشیم. این سفر در دو نوبت به علت وضعیت قرمز و حتی تیره‌تر در استان، به تعویق افتاد. در حالی که قرار بود با یک تیم ۷ نفره به سمت توتان حرکت کنیم، با توجه به پیشامد بیماری برخی دوستان و همچنین شدت گرفتن وضعیت کرونا تعداد افراد داوطلب سفر به ۳ نفر کاهش یافت.

روز اول ورود به توتان به بازدید از سه روستای خاکران، نوک‌آباد و پیربونی گذشت. در این بازدیدها، نشست‌هایی در منازل و مساجد با روحانیون و مردم و معتمدین برگزار شد. عمده گفتگوها در این نشست‌ها پیرامون موضوع زمین‌اهدایی و لزوم ساخت دبیرستان می‌گشت.

تصویر شماره سه: جلسه با معتمدان در مسجد روستای خاکران

همان شب ساعت ۲۰ در دبستان رضوان پیربونی با دختران توتان قرار داشتیم. فرشته تنها کسی بود که امسال توانسته بود پایه دوازدهم را بگذراند و دیپلم بگیرد. او در خوابگاه شبانه‌روزی بنت و دبیرستان آنجا درس خوانده بود و به نسبت دخترانی که کلاس دهم و یازدهم بودند و یا نهمی‌هایی که تازه امسال قرار ثبت نام داشتند حرف‌های بیشتری برای گفتن داشت. او و دیگران از خاطرات و سختی‌های خوابگاه گفتند. اینکه بعد از سیل و در طول سال که در توتان به علت مشکلات دکل اینترنت و مخابرات، تلفن دچار مشکل بوده، تا یک ماه از خانواده خود هیچ خبری نداشته و آن‌روزها را با گریه و اضطراب گذرانده‌اند. حتی بعضی از دخترها به خاطر دل‌تنگی زیاد، ترک تحصیل کرده بودند. فرشته هم یک سال ترک تحصیل کرده بود، چرا که برادرش مخالف درس خواندن در بنت بوده است. در نهایت او با اصرار زیاد و با حمایت مادرش موفق شده به مدرسه برگردد و امسال می‌تواند به لطف پیگیری رئیس آموزش و پرورش بنت، امتحان کنکور را به جای نیکشهر که ۱۳۰ کیلومتر تا توتان فاصله دارد، در بنت که ۶۰ کیلومتر فاصله دارد، از سر بگذراند. ابهام صورت رویا که خجالت می‌کشید با پدرش صحبت کند و از علاقه‌اش به تحصیل بگوید و شوق صورت نعیمه که در سن پایین ازدواج کرده بود اما از شانس خوب با یکی از جوانان دانشگاه رفته توتان هم‌روزگار شده بود و اگرچه دوره تحصیل را در خوابگاه بنت می‌گذراند، اما در پناه مهر همسرش درس می‌خواند.

حوا هم امسال در ترک تحصیل به سر می‌برد. او هم عاشق درس خواندن است و گفتگوی گروهی امشب باعث شده برای مذاکره با برادرش نیرو بگیرد. ازدواج زودهنگام و مخالفت خانواده با درس خواندن در بنت که هم هزینه‌بر است و هم مستلزم تحمل راه دور و حمل و نقل پشت وانت و بی‌خبری‌های طولانی است عمده‌ترین دلایل ترک تحصیل این دختران بودند.

تصویر شماره چهار: گفتگو با دختران توتان درباره دبیرستان

کلاس هفتمی‌ها و هشتمی‌ها هم در جمع هستند، آنها آرزوهای دور و درازی دارند، از پوشیدن روپوش سفید پزشکی تا سفر به دور دنیا و یادگرفتن چیزهای تازه. کاش می‌شد فایل صوتی صحبت‌های دختران توتان را، صدای پر از شادمانی و انرژی و امید به آینده‌شان را به این گزارش سنجاق کرد. این گفتگو سه ساعت به درازا کشید، اما درست تا آنجا که حکایت همچنان باقی بود!

برگزاری رویداد فرهنگی ورزشی برای دانش‌آموزان دختر و پسر دبستانی و دبیرستانی

روز بعد، حدود ۳۰ نفر از دانش‌آموزان پسر دبستانی و متوسطه اول و حدود ۷۰ نفر از دختران دبستانی، متوسطه اول و دوم از روستاهای نوک‌آباد، پیریونی و خاکران در دبستان رضوان پیریونی گرد هم جمع شدند (اگر برای شما سوال شد پسران متوسطه دوم کجا بودند لازم به توضیح است این پسرها و حتی بعضی پسران کوچکتر، تابستان‌ها برای کمک به معیشت خانواده در مزارع گوجه و هندوانه هرزگان و پرورش میگو در بوشهر، مشغول به کار هستند).

حتی ساعت ۷ و نیم صبح، هوا گرم بود. تانکر آب مدرسه، محتوی آب جوش، آب سردکن خراب و فقط دفتر مدرسه مجهز به یک کولر گازی ضعیف بود. در صحبت‌های دیشب، دختران از توپ‌هایی که با بطری و شن می‌ساختند و با آن‌ها فوتبال بازی می‌کردند حرف زده بودند و از مسابقات طناب‌کشی در سفری که به مشهد داشتند بنابراین طبیعی بود برای مسابقه پنالتی امروز ۶ تیم ۵ نفری از دختران و ۵ تیم ۵ نفری از پسران داشته باشیم. بچه‌ها یارکشی را انجام دادند و برای تیم‌ها اسم گذاشتند، از رونالدو تا شهر خودرو و از بارسا و یونتوس تا سپاهان و پرسپولیس و از استقلال تا چلسی

و گل یاس و توتان و خاکران. مسابقات در میان شوق و تشویق بی‌وقفه هواداران و در گرمای حیات و بی‌نفسی ما بزرگترها برگزار شد. یکی از معلمان خیلی همراه لحظه به لحظه تیم ما و بچه‌ها، شد داور بازی‌ها.

دو تیم دو پناستی زدند و تیم‌های برگزیده، یکی از گروه دختران و دیگری از گروه پسران به فینال راه یافتند. جای هیچ تعجیبی نبود وقتی تیم دختران خاکران، قهرمان مسابقات پناستی شد و بازیکنان، توپ‌های جایزه‌شان را گرفتند و شادمانی جور شد.

تصاویر شماره پنج: حضور دختران در مسابقه پناستی

در مسابقات طناب‌کشی هم دختران و پسران با انرژی و سماجت تمام شرکت کردند. بردند و باختند. پذیرفتند و به هم تبریک گفتند و ما دیده‌بودیم که جایزه دست زیور در واقع جایزه برای همه بچه‌های خاکران است، از بس همراه و همدل و هم‌بازی‌اند.

تصاویر شماره شش: برگزاری مسابقه طناب‌کشی دانش‌آموزان توتان

با گرم‌تر شدن هوا مسابقات ورزشی به اتمام رسید و قرار شد دختران دبیرستان درباره مدرسه مورد علاقه خودشان بنویسند و نقاشی کنند. چندتا از دبستانی‌ها هم قاچاقی به جمع نقاشان و نویسندگان پیوستند و چقدر هم حضورشان جالب بود. از اقلیم‌های مختلف جهان حرف زدیم، از مدرسه‌های برفی و درختی و کپری و دریایی. اما در نهایت در نوشته‌های بچه‌ها توقع زیادی از مدرسه وجود نداشت. اغلب دوست داشتند فقط مدرسه‌ای در روستای خودشان داشته‌باشند که معلم‌هایش خانم باشند تا به خاطر وجود معلم آقا، دختران مجبور به ترک تحصیل نشوند، آرزو داشتند مدرسه‌شان آب و برق و کولر و میز و صندلی داشته‌باشد تا وسط امتحان از شدت گرما هی بلند نشوند و برای نفس کشیدن به جاهای دیگر نروند. آرزو داشتند مدرسه‌شان سرویس بهداشتی داشته‌باشد، سرویس بهداشتی که آب دارد. کاش می‌شد تمام نوشته‌های بچه‌ها و حرف‌هایشان موقع نوشتن را به این گزارش سنجاق کرد!

گل‌خیر، کاغذ نقاشی‌اش را داد و یواشکی پرسید؛ حالا مدرسه ساخته می‌شه؟

ما سعی کردیم تا در توان اردیبهشت بود، جایزه‌های کوچک خوشحال‌کننده برای حاضران و قهرمانان دل‌بزرگ این رویداد داشته‌باشیم. باری اگر آنقدر گرم نبود و آب هم دم‌دست‌تر، خیلی بیشتر از این‌ها جای شما خالی می‌شد.

تصویر شماره هفت: نقاشی دانش‌آموزان توتان با موضوع «مدرسه مورد علاقه من»

رویا کلنگ شروع ساخت دبیرستان دخترانه را در توتان زد

صدای تشویق بچه‌ها روستا را پر کرده بود. همه چیز مهبیای کلنگ زنی بود. چند تلفن و چانه‌زنی اضافه و راه رفتن و گپ زدن در حوالی روستا با مولوی و پزشک و معلم و دیگر معتمدین روستا لازم بود تا ساعت ۷ غروب که بالاخره با حضور بخشدار بنت، معاون اداره آموزش و پرورش بنت، مولوی‌ها و معتمدان و اهالی پیر و جوان روستاهای پیربونی و خاکران و نوک‌آباد و... جلسه‌ای در مسجد جامع روستای پیربونی برگزار شود. آخرین صحبت‌ها درباره موضوع اهدای زمین و همکاری‌های مشترک بخشداری، آموزش و پرورش، موسسه و اهالی دهستان توتان انجام شد. بعد رفتیم بازدید دوباره زمین. جوانان روستا گچ آماده کرده بودند، دایره را کشیدند. یک کلنگ، اهداکننده زمین زد و یک کلنگ، رویا یکی از دختران دانش‌آموزان دبیرستانی توتان. به این ترتیب راهی سخت به پایان رسید و یک راه سخت‌تر شروع شد.

تصویر شماره هشت: کلنگ‌زنی ساخت دبیرستان دختران توتان توسط رویا

مهندس راهسازی (مسئول کارگاه راهسازی بنت به بشاگرد که از توتان می گذرد)، در حاشیه کلنگ زنی قول تسطیح زمین در روزهای پیش رو را داد. افراد حاضر در جمع متعهد شدند در چاله زنی کمک کنند. ما هم قول دادیم پیگیر جمع آوری پول و نظارت بر ساخت و هماهنگی های لازم باشیم تا مدرسه ساخته شود. هنگام نوشتن این گزارش خوشبختانه خبرهای خوبی درباره حمایت های مالی داریم که پس از واریز گزارش آن در صفحه اینستاگرام موسسه منتشر خواهد شد.

ادامه راه

پیمانکار مشخص شد، اولین برآورد قیمت برای اجرای چاله زنی و فونداسیون و ستون ها انجام شد. مبلغ ۶۵ میلیون تومان برای خرید سیمان، آرماتور، ماسه، بیل و کلنگ و سیم نرم و... به حساب ایشان واریز شد. با کمک مهندسان شرکت راهسازی، زمین مدرسه تسطیح شده، نقشه ریزی انجام شده و خرید برخی اقلام هم انجام شده است. البته رگبار دو سه روز اخیر باعث شده، رودخانه هایی در مسیر جاده بنت-توتان رفت و آمد ماشین ها را دچار مشکل کنند و مصالح با تاخیر به توتان برسد.

تصاویر شماره نه: نقشه ریزی و خرید مصالح دبیرستان

با انتشار خبر کلنگ زنی دبیرستان، افراد زیادی با حمایت های مالی و مشورتی خود به کمپین «زنگ اول: مدرسه» پیوستند. ما همه با هم هنوز در ابتدای راهی هستیم که می تواند منجر به تربیت زنان دانشمند و جامعه ای قدرتمند و صلح طلب شود.

در انتها لازم است یادآور شویم پروژه های دیگری نیز از طرف موسسه توسعه پایدار اردیبهشت و همراهان مهربان و دغدغه مند این خاک در توتان در حال اجراست که گزارش آن در نوبتی دیگر و به صورت جداگانه منتشر خواهد شد.